2022
27
ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ALPHA BANK

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ζήτηση Εργασίας στην Ελλάδα: Άνοδος του ποσοστού Απασχόλησης με αύξηση των Κενών Θέσεων Εργασίας και το πρόβλημα της Μακροχρόνιας Ανεργίας

Οι συνθήκες στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα συνεχίζουν να βελτιώνονται, όπως καταδεικνύει η περαιτέρω πτώση του εποχικά διορθωμένου ποσοστού της ανεργίας τον Φεβρουάριο, σε 12,8%, από 16,1% τον ίδιο μήνα του 2021 και 12,9% τον Ιανουάριο. Η μείωση της ανεργίας προήλθε από την αξιοσημείωτη άνοδο των απασχολούμενων, κατά 12,4% ή 455,1 χιλ. άτομα, καθώς η τάση που καταγράφηκε κατά την πρώτη φάση της πανδημικής κρίσης, με τη μετακίνηση απασχολούμενων και ανέργων εκτός εργατικού δυναμικού έχει αντιστραφεί από τον Μάιο του 2021 και μετά. Συγκεκριμένα, οι άνεργοι μειώθηκαν κατά 99,5 χιλ. άτομα (-14,2%) τον Φεβρουάριο του 2021, σε σχέση με τον ίδιο μήνα πέρυσι, ενώ τα άτομα εκτός εργατικού δυναμικού[1] σημείωσαν αντίστοιχη πτώση κατά 388 χιλ. άτομα, ή 11,1%. Επιπρόσθετα, έχουν μειωθεί αξιοσημείωτα οι απουσίες από την εργασία και έχει ανακάμψει ο μέσος όρος των ωρών εργασίας ανά εβδομάδα, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του τέταρτου τριμήνου του 2021.

Το ποσοστό της απασχόλησης στην Ελλάδα -δηλαδή το ποσοστό των απασχολούμενων προς το συνολικό πληθυσμό- ανέκαμψε από την πτώση που σημείωσε κατά το πρώτο έτος της πανδημίας, υπερβαίνοντας το 2021 (57,3%) το αντίστοιχο ποσοστό του 2019 (56,5%). Αντίστοιχα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το ποσοστό της απασχόλησης επανήλθε το 2021 στο ίδιο επίπεδο που είχε καταγράψει το 2019 (68,4%). Αντίθετα, σε αρκετές ανεπτυγμένες οικονομίες, μεταξύ των οποίων οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, το ποσοστό απασχόλησης δεν έχει επιστρέψει στα προ-πανδημικά επίπεδα. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, ωστόσο, παρατηρείται μία κοινή τάση που αφορά στην άνοδο των κενών θέσεων εργασίας[2]. Σύμφωνα με την πρόσφατη Έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (World Economic Outlook, April 2022), ορισμένοι

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Ποσοστό Κενών Θέσεων και Ανεργίας στην Ελλάδα, Καμπύλη Beveridge, Q42009 – Q42021 (μέσοι όροι τεσσάρων τριμήνων)

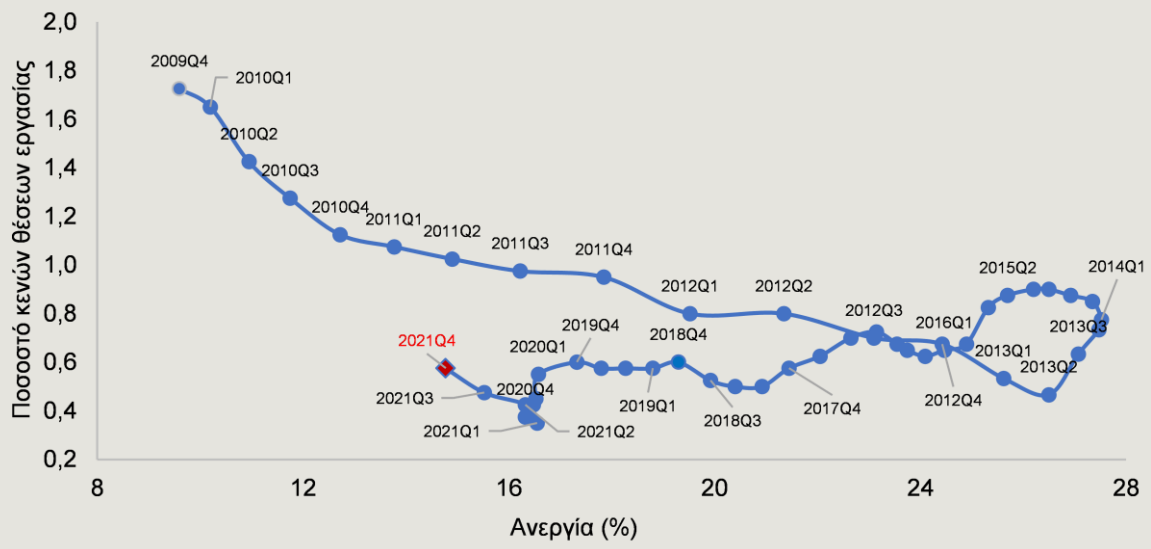

Πηγή: Eurostat, Υπολογισμοί Alpha Bank Economic Research Division

από τους παράγοντες που έχουν συντελέσει σε αυτή την εξέλιξη, στις περιπτώσεις των ΗΠΑ και του Ηνωμένου Βασιλείου, είναι οι ακόλουθοι: (i) η αναντιστοιχία των δεξιοτήτων μεταξύ ζήτησης και προσφοράς νέων θέσεων εργασίας, (ii) η ανησυχία για τις υγειονομικές συνθήκες, πρωτίστως, και τα κέρδη αποτίμησης των συνταξιοδοτικών προγραμμάτων (pension plan valuation gains), δευτερευόντως, που οδήγησαν σε αποχώρηση από το εργατικό δυναμικό τους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενους, (iii) η αλλαγή των επαγγελματικών προτιμήσεων των εργαζομένων, με αποτέλεσμα τη σημαντική άνοδο των οικειοθελών παραιτήσεων, φαινόμενο που έχει ονομαστεί, ως η «μεγάλη παραίτηση» και (iv) η μείωση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό, με σκοπό τη φροντίδα της οικογένειας, εξαιτίας των διαταραχών που προκάλεσε η πανδημία στο εκπαιδευτικό σύστημα και τις υπηρεσίες παιδικής μέριμνας. Στο παρόν Δελτίο, αναλύουμε την παράλληλη άνοδο του ποσοστού απασχόλησης και των κενών θέσεων εργασίας στην ελληνική αγορά εργασίας, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, η οποία αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην αναντιστοιχία των δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. Η διατήρηση αυτής της αναντιστοιχίας φαίνεται να ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για την επάνοδο στο προπανδημικό επίπεδο του ποσοστού των μακροχρόνια ανέργων στο σύνολο των ανέργων, καθώς οι ίδιοι δηλώνουν και πάλι ότι αναζητούν εργασία επιστρέφοντας ουσιαστικά στο εργατικό δυναμικό. Αντίθετα, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών βελτιώνεται.

Στο Γράφημα 1[3] παρουσιάζεται η καμπύλη Beveridge για την ελληνική αγορά εργασίας, από το τέταρτο τρίμηνο του 2009, έως το τέταρτο τρίμηνο του 2021. Η καμπύλη αυτή αναπαριστά την (αναμενόμενη) αρνητική συσχέτιση μεταξύ (α) του ποσοστού κενών θέσεων εργασίας (σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat), το οποίο αποτελεί δείκτη ζήτησης εργασίας από τις επιχειρήσεις και (β) του ποσοστού της ανεργίας. Οι κινήσεις κατά μήκος της καμπύλης σχετίζονται με τις κυκλικές διακυμάνσεις της οικονομίας. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια των υφέσεων, υπάρχουν συνήθως λίγες κενές θέσεις και υψηλή ανεργία, ενώ κατά τη διάρκεια της επεκτατικής φάσης του οικονομικού κύκλου προσφέρονται περισσότερες θέσεις εργασίας, με συνέπεια τη μείωση της ανεργίας.

Όπως παρατηρείται στο Γράφημα 1, πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας στην Ελλάδα και για ένα διάστημα περίπου δύο ετών, από το 2017 έως και το 2019, οι κενές θέσεις εργασίας παρέμεναν σταθερές, περίπου στο 0,6% επί του συνόλου των θέσεων εργασίας, ενώ το ποσοστό της ανεργίας μειωνόταν. Στο χρονικό διάστημα που ακολούθησε το ποσοστό των κενών θέσεων εργασίας υποχώρησε, φθάνοντας το πρώτο τρίμηνο του 2021 στο 0,35%, γεγονός που αποδίδεται στην επίδραση της πανδημίας και των περιορισμών που ήταν σε ισχύ για τον έλεγχο εξάπλωσής της, με αποτέλεσμα τη μείωση των προσφερόμενων θέσεων εργασίας. Το τελευταίο συμβαδίζει με τον χαμηλότερο αριθμό προσλήψεων που πραγματοποιήθηκαν το 2020, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της τετραετίας 2016-2019 (2 εκατ., από 2,5 εκατ., αντίστοιχα) σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας και του πληροφοριακού συστήματος Εργάνη. Σημειώνεται, ωστόσο ότι και ο αριθμός των αποχωρήσεων ήταν σημαντικά μικρότερος το 2020, σε σύγκριση με την προηγούμενη τετραετία, εξαιτίας των μέτρων που υιοθετήθηκαν για την προστασία της απασχόλησης.

Το ποσοστό των κενών θέσεων εργασίας αυξήθηκε σταδιακά από το δεύτερο τρίμηνο του 2021 και μετά και επανήλθε το τέταρτο τρίμηνο του έτους στο 0,6% επί των συνολικών θέσεων εργασίας. Αντίστοιχα στην ΕΕ-27 το ποσοστό των κενών θέσεων εργασίας διαμορφώθηκε το τέταρτο τρίμηνο του 2021 σε 2,6%, έναντι 1,8% το ίδιο τρίμηνο του 2020 και 2,1% το τέταρτο τρίμηνο του 2019.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Ποσοστά απασχόλησης (% πληθυσμού) για την ηλικιακή ομάδα άνω των 55 ετών και τις γυναίκες

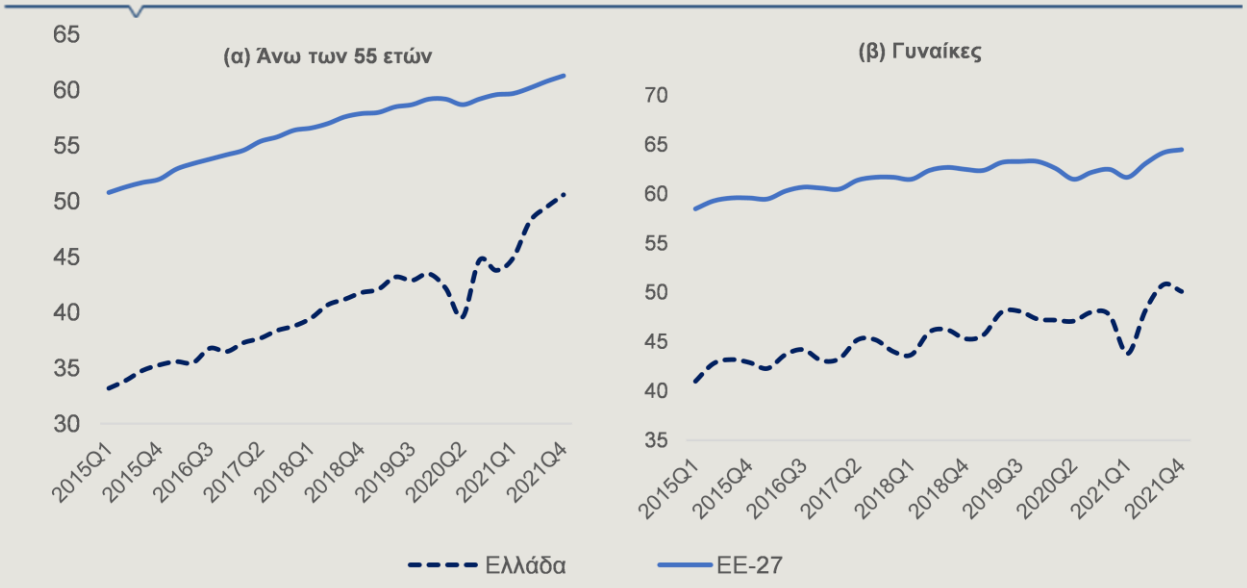

Πηγή: Eurostat

Το γεγονός ότι η περαιτέρω πτώση της ανεργίας στην Ελλάδα δεν συμπίεσε τις κενές θέσεις εργασίας, με το ποσοστό τους να παραμένει σε γενικές γραμμές σταθερό, στο 0,6%, από το 2017 και μετά, ερμηνεύεται σε σημαντικό βαθμό από την αναντιστοιχία μεταξύ των προσφερόμενων και ζητούμενων δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. Σημειώνεται ότι η άνοδος της απασχόλησης το 2021 στην Ελλάδα, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 3α, αφορούσε αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ για τα άτομα που κατέχουν τίτλους έως και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η απασχόληση μειώθηκε. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με έκθεση της Cedefop (2020 Skills Forecast), εκτός από τους επαγγελματίες, οι θέσεις εργασίας που εκτιμάται ότι θα έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση στην Ελλάδα μέχρι το 2030, είναι στην παροχή υπηρεσιών και τις πωλήσεις, καθώς και στον αγροτικό τομέα. Καθοριστικό παράγοντα για την ορθή και αποτελεσματική αντιστοίχιση των δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας, ώστε αφενός να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς (επαρκής κάλυψη της ζήτησης δεξιοτήτων) και αφετέρου να μην υπο-αξιοποιούνται (μείωση της ετεροαπασχόλησης και εύρεση εργασίας που να αξιοποιεί τα προσόντα), αποτελεί η ουσιαστική σύνδεση της εκπαίδευσης, κυρίως της τριτοβάθμιας, αλλά και της δευτεροβάθμιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, με την αγορά εργασίας. Επιπλέον, η ενίσχυση της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς, εκτιμάται ότι θα συμβάλλει ουσιαστικά στην πλήρωση των αντίστοιχων θέσεων εργασίας, οι οποίες βάσει της μελέτης της Cedefop αναμένεται ότι θα είναι σημαντικά αυξημένες μέχρι το 2030 (τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα).

Σε ό,τι αφορά στους μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενους, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 2α, το ποσοστό απασχόλησης για τους άνω των 55 ετών, το οποίο είχε υποχωρήσει σημαντικά το δεύτερο τρίμηνο του 2020, έκτοτε αυξήθηκε φθάνοντας το 50,6% το τέταρτο τρίμηνο του 2021. Επιπρόσθετα αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό απασχόλησης των άνω των 55 ετών παρέμεινε την τελευταία εξαετία σε έντονα ανοδική τροχιά στην ΕΕ-27, σε αντίθεση με τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου, σύμφωνα με την Έκθεση του ΔΝΤ, το ποσοστό των ατόμων εκτός εργατικού δυναμικού που ανήκουν στην εν λόγω ηλικιακή ομάδα, είναι αυξημένο σε σύγκριση με την περίοδο προ της πανδημίας.

Επιπλέον, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών στην Ελλάδα διαμορφώθηκε το τέταρτο τρίμηνο του 2021 σε 50,1%, αυξημένο κατά 2,8 μονάδες, σε σύγκριση με το ίδιο τρίμηνο του 2019 (Γράφημα 2β). Αντίστοιχα, στην ΕΕ-27 το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών υπερέβη το τέταρτο τρίμηνο του 2021, το ποσοστό που είχε καταγραφεί το ίδιο διάστημα του 2019 (64,5%, έναντι 63,3%). Σύμφωνα με την έκθεση του ΔΝΤ, στις ΗΠΑ το ποσοστό των γυναικών (μητέρες με μικρά παιδιά) εκτός εργατικού δυναμικού αυξήθηκε σημαντικά από τα μέσα του 2020 και μετά. Τέλος σε ό,τι αφορά στις οικειοθελείς παραιτήσεις ο αριθμός τους στην Ελλάδα το 2021 διαμορφώθηκε στο ίδιο επίπεδο που είχε καταγραφεί τη διετία 2017-2018 (975 χιλ.), ενώ ήταν μικρότερος από τον αριθμό των οικειοθελών παραιτήσεων που σημειώθηκε το 2019 (1 εκατ.). Επομένως, στην Ελλάδα δεν προκύπτει ότι το φαινόμενο που προαναφέρθηκε είναι της ίδιας έντασης με το αντίστοιχο που παρατηρείται διεθνώς (π.χ. στις ΗΠΑ).

Η αναντιστοιχία μεταξύ προσφερόμενων και ζητούμενων θέσεων εργασίας αντανακλάται, *μεταξύ άλλων*, και στο υψηλό ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων. Οι μακροχρόνια άνεργοι ανήλθαν σε 64,9% επί του πληθυσμού των ανέργων το τέταρτο τρίμηνο του 2021, με το εν λόγω ποσοστό να είναι αυξημένο κατά 4,8

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

Μεταβολή της απασχόλησης (σε χιλ. άτομα) ανά εκπαιδευτικό επίπεδο και οι Μακροχρόνια Άνεργοι

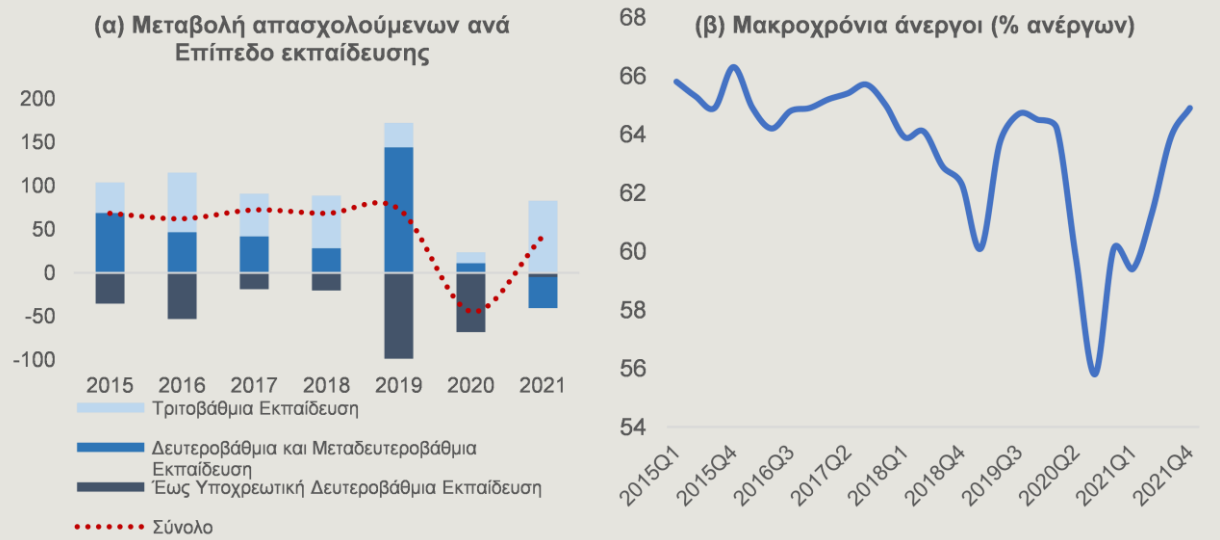

Πηγή: Eurostat

μονάδες σε σχέση με το ίδιο τρίμηνο του 2020 (Γράφημα 3β).

Σημειώνεται ότι το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων μειώθηκε σημαντικά κατά το πρώτο έτος της πανδημίας. Δεδομένης της μείωσης του αριθμού των ανέργων αλλά και των απασχολούμενων κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης, το τελευταίο πιθανότατα οφείλεται στη μετακίνηση μέρους του πληθυσμού των μακροχρόνια ανέργων εκτός εργατικού δυναμικού. Η παραμονή εκτός της αγοράς εργασίας, ωστόσο, για μεγάλο χρονικό διάστημα αποδυναμώνει το ανθρώπινο κεφάλαιο και υποβαθμίζει τις δεξιότητες, δυσχεραίνοντας την εύρεση εργασίας. Ως εκ τούτου, είναι κρίσιμης σημασίας η ενίσχυση των υποδομών οι οποίες στηρίζουν τη διά βίου εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επανένταξη των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας, αλλά και των επενδύσεων σε επαγγελματική εκπαίδευση και συστήματα εκμάθησης για ενήλικες.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Υφεσιακοί κίνδυνοι ξανά για την παγκόσμια οικονομία;

Το 2021 ήταν έτος ταχείας ανάκαμψης για την παγκόσμια οικονομία μετά την ύφεση που προκάλεσε η πανδημική κρίση, αφού με βάση τα πρόσφατα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης ανήλθε σε 6,1%. Οι προοπτικές, ωστόσο, για την οικονομική μεγέθυνση στο μέλλον γίνονται ολοένα και λιγότερο ευοίωνες. Η πρόβλεψη, για παράδειγμα, του ΔΝΤ για τη δυναμική της ανάπτυξης το 2022 μετριάστηκε στην πρόσφατη έκθεση του Απριλίου 2022, σε 3,6%, δηλαδή κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες, χαμηλότερα από την πρόβλεψη του Ιανουαρίου 2022, αντανακλώντας σε μεγάλο βαθμό τις επιπτώσεις από τον πόλεμο μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας. Παράλληλα, η εξασθένιση των προοπτικών για την παγκόσμια οικονομική μεγέθυνση σχετίζεται και με την εμφάνιση νέων κινδύνων διεθνώς, οι οποίοι μπορούν να κωδικοποιηθούν ως ακολούθως:

Πρώτον, ***ο κίνδυνος μιας σπειροειδούς ανέλιξης τιμών-μισθών.*** Στις ΗΠΑ, οι έντονες πληθωριστικές πιέσεις αντανακλώνται, στην ετήσια αύξηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) κατά 7,9% τον Μάρτιο του 2022 και στην αύξηση των ωριαίων αποδοχών κατά 5,6% (Γράφημα 4). Η μεγάλη αύξηση του ΔΤΚ είχε ως συνέπεια τη μείωση της αγοραστικής δύναμης και κατά συνέπεια τη μισθολογική διαπραγμάτευση από τους εργαζόμενους. Παράλληλα, ο σχεδιασμός της Ομοσπονδιακής Τράπεζας για την αντιμετώπιση του υψηλού πληθωρισμού περιλαμβάνει τη σταδιακή αύξηση των επιτοκίων, με παράλληλη συρρίκνωση του ισολογισμού της. Ως εκ τούτου, ελλοχεύει ο κίνδυνος επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης. Όμως, ο περιορισμός των πληθωριστικών πιέσεων, δίχως να οδηγηθεί η οικονομία σε ύφεση δεν είναι ένα εύκολο έργο για την Ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ.

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Οι πληθωριστικές πιέσεις στις ΗΠΑ

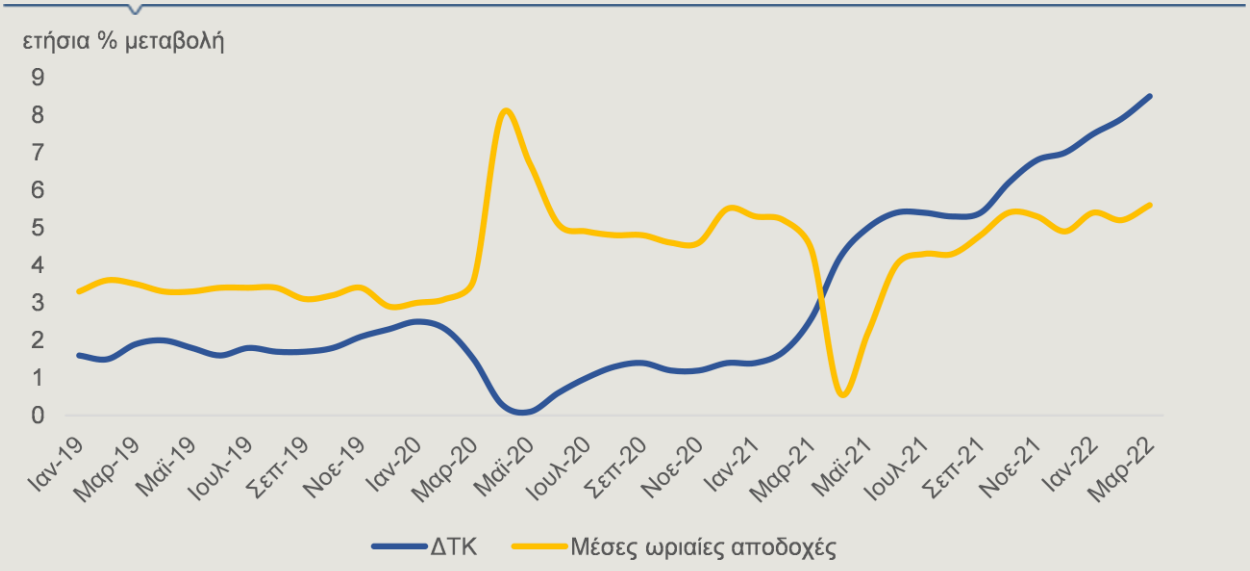

Πηγή: Bureau of Labor Statistics

Το σημαντικότερο στοιχείο είναι να περιοριστούν οι πληθωριστικές προσδοκίες, ούτως ώστε να μετριασθούν οι προσαρμογές τόσο των τιμών των αγαθών, όσο και των μισθολογικών απολαβών. Στην Ευρώπη, αντίστοιχα, οι αυξήσεις μισθών παραμένουν συγκρατημένες στην τρέχουσα φάση, ωστόσο μεσοπρόθεσμα, καθώς η Ευρωζώνη θα ενισχύει την αναπτυξιακή δυναμική της, αναμένονται πληθωριστικές πιέσεις από τις μισθολογικές αυξήσεις, οι οποίες θα επιτηρούνται στενά από την ΕΚΤ (*Christine Lagarde, Monetary Policy Statement, ECB, April 2022*).

Δεύτερον, ***οι υψηλές τιμές ενέργειας στην Ευρώπη.*** Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την αύξηση του κόστους λειτουργίας των εργοστασίων. Η συνεχιζόμενη μεγάλη άνοδος των τιμών της ενέργειας και των πρώτων υλών, καθώς και οι δράσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων που έχει θέσει η Ε.Ε. για την πράσινη μετάβαση, ενδέχεται να οδηγήσουν σε πιέσεις αύξησης στους ονομαστικούς μισθούς για τη διαφύλαξη της αγοραστικής δύναμης του εισοδήματος των νοικοκυριών, όπως συμβαίνει στις ΗΠΑ. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε παγίωση των πληθωριστικών πιέσεων και προσδοκιών, η οποία σε συνδυασμό με την υψηλή αβεβαιότητα, αναδεικνύεται ο σημαντικότερος βραχυπρόθεσμος κίνδυνος για την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Προς το παρόν, ο πληθωρισμός στην Ευρώπη προκαλείται από την ακριβή εισαγόμενη ενέργεια και τα τρόφιμα (Γράφημα 5), παρά από την υπερθέρμανση της οικονομίας. Πρόκειται συνεπώς για πληθωρισμό κόστους και όχι ζήτησης. Οι τιμές του φυσικού αερίου για τον επόμενο χειμώνα είναι πέντε φορές υψηλότερες από ότι στις ΗΠΑ, ενώ οι δαπάνες των νοικοκυριών για ενέργεια, ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι σχεδόν διπλάσιες *("A toxic mix of recession risks hangs over the world economy", Economist, April 9th 2022*). Καθώς οι τιμές της ενέργειας αυξάνονται, η καταναλωτική εμπιστοσύνη στις ευρωπαϊκές χώρες είναι εύλογο να υποχωρεί (*ΕβδομαδιαίοΔελτίοΟικονομικώνΕξελίξεων11.04.2022*). Επιπλέον, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προβλήματα στην παραγωγή τους. Η οικονομία της Ευρωζώνης πιθανότατα θα συνεχίσει να αναπτύσσεται το 2022, ωστόσο αυτή η ανάπτυξη είναι εύθραυστη. Εάν η Ευρώπη σταματήσει να εισάγει ρωσικό φυσικό αέριο -είτε επειδή το επιλέξει, είτε επειδή αποφασίσει να διακόψει τον εφοδιασμό η Ρωσία στο πλαίσιο αντιμέτρων στις κυρώσεις που της επιβλήθηκαν - ο κίνδυνος ύφεσης θα αυξηθεί.

Τρίτον, ***η αβεβαιότητα και οι αναταράξεις στην περίοδο ανασχεδιασμού των διεθνών αλυσίδων αξίας, ως αποτέλεσμα των κυρώσεων που επιβλήθηκαν στη Ρωσία.*** Πράγματι, οι κυρώσεις έχουν πολλαπλασιαστικές αρνητικές επιπτώσεις στην εύρυθμη λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων, απειλώντας τον ενεργειακό εφοδιασμό της ηπείρου. Επηρεάζουν δε, όχι μόνο τα ενεργειακά προϊόντα, αλλά και πολλά άλλα προϊόντα και υπηρεσίες.

Τέταρτον, ***το δρακόντειο κινεζικό πρόγραμμα περιορισμού της μετάλλαξης Omicron στη Σαγκάη της Κίνας.*** Η έξαρση των κρουσμάτων της νέας μετάλλαξης υποχρέωσε τις αρχές να επιβάλουν αυστηρότερα lockdowns συγκριτικά με την έναρξη της πανδημίας, τα οποία θα προκαλέσουν περαιτέρω εξωτερικές διαταραχές στο παγκόσμιο εμπόριο -το οποίο εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προβλήματα από τα προηγούμενα κύματα της πανδημίας- καθώς η Σαγκάη είναι ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια παγκοσμίως, στο οποίο παραμένουν ακινητοποιημένα πλοία.

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

Οι πληθωριστικές πιέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση

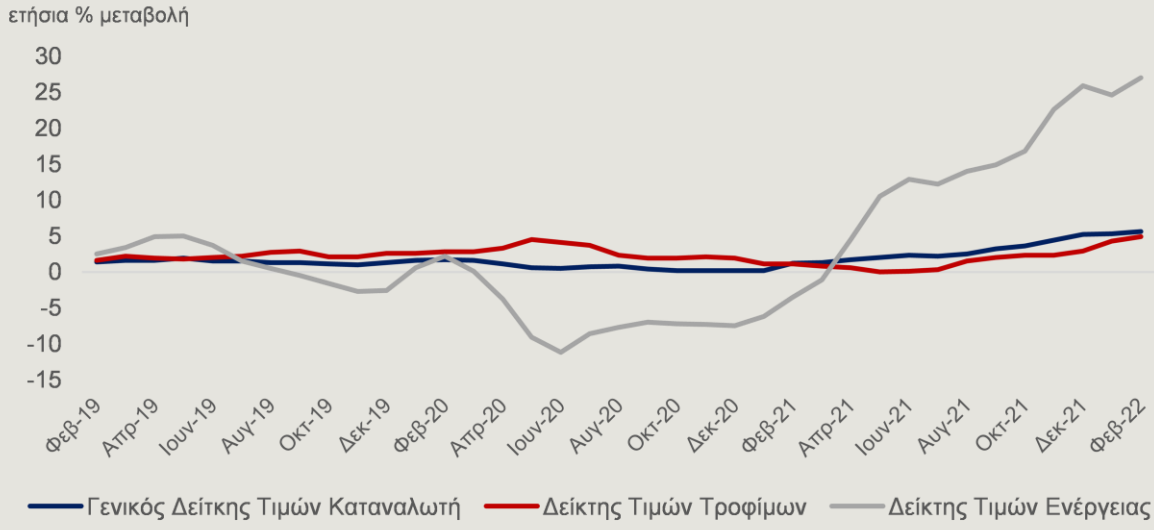

Πηγή: Eurostat

Ωστόσο, αν η Σαγκάη προβεί σε πρόωρη άρση των περιορισμών, η ηπειρωτική Κίνα πιθανότατα να αντιμετωπίσει ένα κύμα μόλυνσης και θανάτων, εξέλιξη που θα επηρέαζε αρνητικά τους καταναλωτές και θα γινόταν πρόσθετη πηγή οικονομικής αστάθειας.

Πέμπτο, ***ο κίνδυνος μεγάλης και ταχείας ανόδου του παγκόσμιου χρέους.*** Αυτός ο κίνδυνος είναι πιο μακροπρόθεσμος. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («Το επικίνδυνο παγκόσμιο χρέος απαιτεί αποφασιστική συνεργασία»), είναι απαραίτητη η παγκόσμια συνεργασία των κρατών για να επιτευχθεί αποτελεσματική επίλυση των προβλημάτων χρέους και να αποτραπούν οι αθετήσεις πληρωμών.

ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Ισοτιμίες

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Χρηματιστηρίου του Σικάγου, οι συνολικές καθαρές τοποθετήσεις (αγορές μείον πωλήσεις), στην ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, διατηρήθηκαν θετικές, την εβδομάδα που έληξε στις 19 Απριλίου. Οι θετικές θέσεις (υπέρ του ευρώ, "long") μειώθηκαν κατά 7.759 συμβόλαια, με αποτέλεσμα οι συνολικές καθαρές θέσεις να διαμορφωθούν στα 31.301 συμβόλαια από 39.060 συμβόλαια, την προηγούμενη εβδομάδα (Γράφημα 6). Σημειώνεται ότι πρόκειται για την πρώτη εβδομαδιαία μείωση από τις 29 Μαρτίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Specs θέσεις για μη εμπορικές/κερδοσκοπικές συναλλαγές

Πηγή:
CFTC, IMM

Ευρώ (EUR/USD) ► Η ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, στις 26 Απριλίου, στην Ευρώπη, διαμορφωνόταν περί τα 1,0712 δολάρια, με αποτέλεσμα το ευρώ να σημειώνει, από τις αρχές του έτους, απώλειες έναντι του δολαρίου (5,8%), ενώ διαπραγματευόταν υψηλότερα κατά 3,6%, συγκριτικά με το χαμηλό που είχε καταγράψει, στις 3 Ιανουαρίου 2017 (USD 1,0342).

Σταθεροποιητικές τάσεις στην ισοτιμία ευρώ-δολάριο, με το αμερικανικό νόμισμα, ωστόσο, να κινείται κοντά στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων δύο ετών έναντι του ευρώ, τα οποία προσέγγισε στις 25 Απριλίου (1,0697 δολάρια). Θετικά λειτουργεί για το δολάριο η προοπτική αύξησης του βασικού επιτοκίου από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ, στην επόμενη συνεδρίαση (3-4 Μαΐου) και η αβεβαιότητα για τον αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομία, εξαιτίας των αυστηρών περιοριστικών μέτρων στην Κίνα.
Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διατήρησε αμετάβλητη, όπως αναμενόταν, τη νομισματική της πολιτική, στη συνεδρίαση της 14ης Απριλίου. Οι καθαρές αγορές στο πλαίσιο του προγράμματος αγοράς στοιχείων ενεργητικού (Asset Purchase Programme-APP) θα διαμορφωθούν σε Ευρώ 40 δισ. τον Απρίλιο,

Ευρώ 30 δισ. τον Μάιο και Ευρώ 20 δισ. τον Ιούνιο, ενώ, με βάση τα ισχύοντα δεδομένα, αναμένεται να ολοκληρωθούν το τρίτο τρίμηνο του έτους. Επιπλέον, τα επιτόκια των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης, διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης και διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων παρέμειναν αμετάβλητα σε 0%, 0,25% και -0,50% αντίστοιχα, ενώ, σύμφωνα με την ΕΚΤ, ενδεχόμενη αύξησή τους θα πραγματοποιηθεί μετά τη λήξη των αγορών στοιχείων ενεργητικού στο πλαίσιο του APP.

Ωστόσο, όπως τόνισε η επικεφαλής της ΕΚΤ, οι οικονομικές επιπτώσεις και η αύξηση της αβεβαιότητας, εξαιτίας της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, αυξάνουν το ρίσκο για επιβράδυνση της οικονομικής μεγέθυνσης και περαιτέρω άνοδο του πληθωρισμού στην Ευρωζώνη. Σύμφωνα με τον επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας της Γερμανίας, κρίσιμη αναμένεται η επόμενη συνεδρίαση της ΕΚΤ, τον Ιούνιο, καθώς θα υπάρχει πληρέστερη εικόνα για τις επιπτώσεις του πολέμου στην οικονομία της Ευρωζώνης.

Ελβετικό Φράγκο (CHF) ► Το ευρώ καταγράφει απώλειες έναντι του φράγκου, κινούμενο στην περιοχή των 1,0272 φράγκων (26.4.2022). Από τις αρχές του έτους, το ευρώ σημειώνει απώλειες έναντι του φράγκου, της τάξης του 1%.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο μεταξύ Ελβετών οικονομολόγων (*KOF Swiss Economic Institute and the Neue Zürcher Zeitung-NZZ*), η πλειονότητα εκτιμά ότι το βασικό επιτόκιο θα βρίσκεται σε θετικό έδαφος σε ορίζοντα πέντε ετών. Ωστόσο, δεν αναμένεται αύξηση του βασικού επιτοκίου από το τρέχον επίπεδο (-0,75%), πριν υπάρξει αντίστοιχη αύξηση του βασικού επιτοκίου από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Στερλίνα (GBP) ► Η στερλίνα, τις πρωινές ώρες της 26ης Απριλίου, εμφάνιζε μεικτή εικόνα, καταγράφοντας οριακά κέρδη έναντι του ευρώ (0,8408 GBP/EUR), αλλά οριακές απώλειες έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (1,2739 USD/GBP). Σημειώνεται ότι, από τις αρχές του έτους, η στερλίνα καταγράφει κέρδη κατά 0,1% έναντι του ευρώ, αλλά απώλειες κατά 5,9% έναντι του δολαρίου.

Πτωτικά κινείται η στερλίνα έναντι του δολαρίου, έχοντας υποχωρήσει, στις 25 Απριλίου, στα χαμηλότερα επίπεδα από τον Σεπτέμβριο του 2020 (1,2698 δολάρια), εν μέσω ανατίμησης του δολαρίου έναντι των βασικών νομισμάτων.
Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν πρόσφατα στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο πληθωρισμός και ο δομικός πληθωρισμός διαμορφώθηκαν σε 7% και 5,7% σε ετήσια βάση, τον Μάρτιο, έναντι ετήσιας ανόδου 6,2% και 5,2%, τον Φεβρουάριο. Ο πληθωρισμός αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω τον Απρίλιο, καθώς σύμφωνα με πρόσφατη ανάλυση (*National Institute of Economic and Social Research: Surging Inflation Shows No Signs of Slowing, 13 April 2022*) αναμένεται να διαμορφωθεί σε 7,7%, με βάση το ηπιότερο εκ των τεσσάρων σεναρίων της ανάλυσης, για να αποκλιμακωθεί στη συνέχεια και να διαμορφωθεί σε 4% τον Μάρτιο του 2023.

Αγορές ομολόγων – Χαρτοφυλάκιο κρατικών ομολόγων Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

Η αξία του χαρτοφυλακίου κρατικών ομολόγων της ΕΚΤ (Γράφημα 7) που έχει προέλθει από την εφαρμογή του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (QE), για την εβδομάδα μέχρι τις 15 Απριλίου, διαμορφώθηκε στα Ευρώ 2,551 τρισ. Η ΕΚΤ προέβη σε αγορές καλυμμένων ομολόγων, αξίας Ευρώ 842 εκατ., σε αγορές Asset-Backed Securities, αξίας Ευρώ 66 εκατ. και σε αγορές εταιρικών και ασφαλιστικών ομολογιακών τίτλων, αξίας Ευρώ 400 εκατ.

Στην ελληνική αγορά ομολόγων, το εύρος της απόδοσης του δεκαετούς κρατικού ομολόγου, λήξης 18 Ιουνίου 2032, με κουπόνι 1,75%, διαμορφωνόταν, στις 26 Απριλίου, μεταξύ 2,91% και 2,96%. Επιπλέον, το δεκαετές ομόλογο της Πορτογαλίας κατέγραφε απόδοση 1,89%, της Ιταλίας 2,61% και της Ισπανίας 1,84% (Γράφημα 8). Η διαφορά απόδοσης μεταξύ του δεκαετούς ομολόγου της Ελλάδας και του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας (spread) διαμορφωνόταν στις 211 μονάδες βάσης (μ.β.), του δεκαετούς πορτογαλικού ομολόγου στις 104 μ.β., ενώ του δεκαετούς ιταλικού ομολόγου στις 176 μ.β. Παράλληλα, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας, ως σημείο αναφοράς του κόστους δανεισμού της Ζώνης του Ευρώ (ΖτΕ), διαμορφωνόταν στο 0,84%, στις 26 Απριλίου, ενώ η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου των ΗΠΑ στο 2,82%.

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Εξέλιξη αγοραπωλησιών κρατικών ομολόγων ανά μήνα από την ΕΚΤ

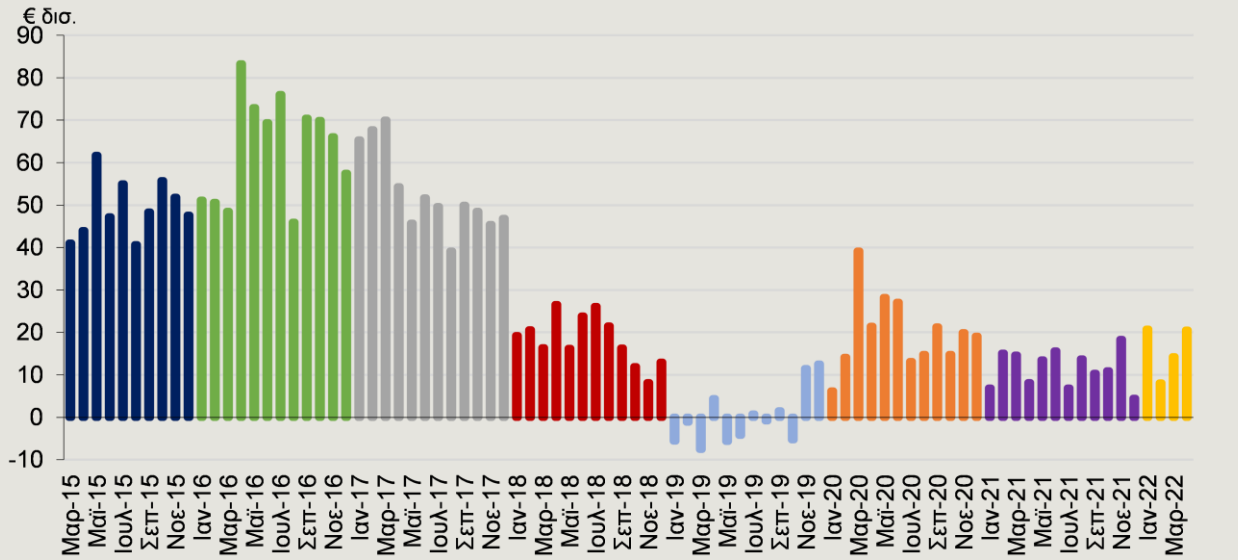

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Alpha Bank

Ανοδικά κινούνται οι αποδόσεις στις ομολογιακές αγορές της Ευρωζώνης, με το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων στις αγορές να έχει στραφεί στις δηλώσεις ανώτερων αξιωματούχων της ΕΚΤ εντός της ημέρας. Οι ομολογιακές αποδόσεις των κρατών-μελών της Ευρωζώνης έχουν καταγράψει σημαντική άνοδο από τις αρχές Μαρτίου, ως απόρροια των προσδοκιών για επίσπευση της αύξησης των επιτοκίων από την ΕΚΤ, στην προσπάθεια μετριασμού των πληθωριστικών πιέσεων. Ωστόσο, στην τελευταία συνεδρίασή της, η ΕΚΤ δεν υιοθέτησε «επιθετικότερη» προσέγγιση στο ζήτημα της αύξησης των επιτοκίων, καθώς αυτή θα πραγματοποιηθεί μόνο μετά τον τερματισμό των αγορών στοιχείων ενεργητικού στο πλαίσιο του APP, ο οποίος προσδιορίζεται στο τρίτο τρίμηνο του 2022.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

Αποδόσεις 10ετών ομολόγων (%) και spreads έναντι 10ετούς γερμανικού ομολόγου

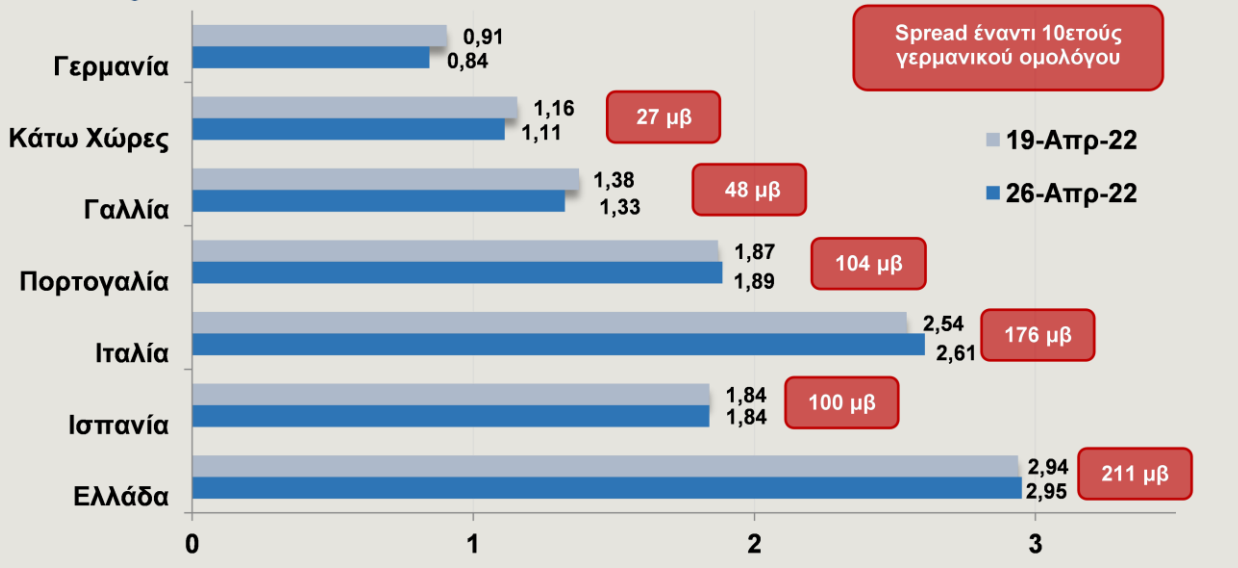

Πηγή: Bloomberg

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2017	2018	2019	2020	2021	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	1,1	1,7	1,8	-9,0	8,3	
Ιδιωτική Κατανάλωση	2,5	1,7	1,8	-7,9	7,8	
Δημόσια Κατανάλωση	-1,1	-3,5	1,7	2,6	3,7	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	8,5	-4,3	-3,3	-0,3	19,6	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	8,5	9,1	4,9	-21,5	21,9	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	7,4	8,1	3,1	-7,6	16,1	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	1,1	0,6	0,3	-1,2	1,2	
Ανεργία (%, μέσο έτους)	21,5	19,3	17,3	16,4	14,8	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	3,8	4,4	4,1	-7,2	-4,9	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	179,5	186,4	180,7	206,3	193,3	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-1,9	-2,9	-1,5	-6,6	-5,9	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2021	2021			*Τελευταία διαθέσιμη περίοδος*	Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές)
		Q2	Q3	Q4		
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λιαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	10,5	20,9	8,8	12,4	5,4 (Ιαν. 22)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	22,2	93,9	4,4	19,7	13,8 (Ιαν.-Μαρ. 22)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m^3)	45,9	83,9	35,4	46,6	45,9 (Ιαν.-Δεκ. 21)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	8,8	14,6	8,0	9,9	5,2 (Ιαν.-Φεβ. 22)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	56,2	57,0	58,4	58,9	54,6 (Μαρ. 22)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	105,1	104,8	111,0	111,7	113,2 (Μαρ. 22)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	106,3	105,0	111,3	110,7	117,1 (Μαρ. 22)	
Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης	-37,2	-27,5	-35,4	-42,9	-46,6 (Μαρ. 22)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	1,4	2,3	0,8	1,4	1,4 (Φεβ. 22)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	3,7	6,2	2,8	3,7	2,9 (Φεβ. 22)	
Νοικοκυριά	-2,4	-2,5	-2,6	-2,4	-2,3 (Φεβ. 22)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-0,3	-1,7	-1,8	-0,3	0,0 (Φεβ. 22)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-3,0	-2,8	-2,9	-3,0	-3,0 (Φεβ. 22)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	1,2	0,3	1,8	4,4	8,9 (Μαρ. 22)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	7,1	6,5	8,3	9,1	9,1 (Δ' τρίμ. 21)	
Ανεργία (%, μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	14,8	16,0	13,7	13,1	12,8 (Φεβ. 22)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	8,3	15,1	11,4	7,7	7,7 (Δ' τρίμ. 21)	
Ιδιωτική Κατανάλωση	7,8	14,6	10,8	9,7	9,7 (Δ' τρίμ. 21)	
Δημόσια Κατανάλωση	3,7	5,9	5,6	-0,8	-0,8 (Δ' τρίμ. 21)	
Επενδύσεις	19,6	19,3	19,3	24,1	24,1 (Δ' τρίμ. 21)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	21,9	25,9	49,4	24,1	24,1 (Δ' τρίμ. 21)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	16,1	20,9	19,4	33,2	33,2 (Δ' τρίμ. 21)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, ΙΟΒΕ, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

[1] Άνεργοι: τα άτομα ηλικίας 15 - 74 ετών που δεν χαρακτηρίζονται ως απασχολούμενοι, είναι άμεσα διαθέσιμοι για εργασία και είτε αναζητούσαν ενεργά εργασία τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες είτε έχουν βρει μια εργασία που θα αναλάβουν μέσα στους επόμενους τρεις μήνες.

Άτομα εκτός εργατικού δυναμικού (οικονομικά μη ενεργοί): τα άτομα που δεν χαρακτηρίζονται απασχολούμενοι ή άνεργοι.

[2] Ποσοστό κενών θέσεων εργασίας: Σύμφωνα με τον ορισμό του ΔΝΤ (World Economic Outlook, April 2022), προκύπτει από το λόγο του αριθμού των κενών θέσεων εργασίας προς τους ανέργους, ενώ κατά τη Eurostat ορίζεται ως οι κενές θέσεις προς το σύνολο των κενών και των κατειλημμένων θέσεων εργασίας.

[3] Τα στοιχεία είναι μέσοι όροι 4 τριμήνων προκειμένου να εξαλειφθεί η εποχικότητα. Για παράδειγμα, το ποσοστό κενών θέσεων για το 4ο τρίμηνο του 2009 είναι ο μέσος όρος των τεσσάρων τριμήνων του 2009. Για λόγους συνέπειας, η ίδια διαδικασία ακολουθείται και για την ανεργία.

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασιζόμενη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασιζόμενες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιανδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιανδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματος του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του